

Tjóðskjalasavnið

Vegleiðing til rundskriv um fráboðan og góðkenning av kt-skipanum

§

SOA

Varðveiting

@

Fyriskipan

Skjal

Innihaldsvirlit

Formæli	2
Øki	3
Fráboðan	4
Varðveiting og vraking.....	6
Góðkenning	7
Avmarking av góðkendum skipanum við skjølum	9
Skipan og rakstur av góðkendum skipanum við skjølum	15
Eftirlit og umsjón við góðkendum skipanum og skjølum	23

Formæli

Endamálið við hesi vegleiðing er at greiða frá og lýsa út í æsir rundskrivið um fráboðan og góðkenning av kt-skipanum. Í vegleiðingini er teksturin úr rundskrivinum settur upp við feitum og aftaná er ein vegleiðing, har krøvini verða lýst gjøllari, grundgivin og lýst við dømum.

Myndugleikin eigur tí at lesa vegleiðingina ígjøgnum, áðrenn tey boða frá teirra skipanum. Á okkara heimasíðu www.skjalasavn.fo eru talgild oyðubløð til:

- Fráboðan av kt-skipanum
- Góðkenning av kt-skipanum

Her finnur tú eisini aðrar vegleiðingar til rundskrivið eins og ein lista yvir skipanir, sum eru góðkendar eftir hesum rundskrivi.

Krøvini, ið eru sett til góðkenning av skipanum, eru knýtt at formatkrøvunum til skjalasavnsútgávur av dátum (avrit av dátum). Tískil verður mælt til, at myndugleikin og tess veitari eisini kunna seg um *Kunngerð/rundskriv um skjalasavnsútgávur* eins og vegleiðingina.

Henda vegleiðingin verður dagförd við jøvnum tíðarbilum. Vegleiðingin er seinast dagförd tann 4. juli 2016.

Hava tit spurningar viðvíkjandi rundskrivinum og vegleiðingini, kunnu tit venda tykkum til roie@skjalasavn.fo.

§ 1

Ásetingarnar í hesum rundskrivinum eru galdandi fyri allar kommunalar myndugleikar og landsmyndugleikar í Føroyum (hereftir nevndir stovnar).

§ 2

Ásetingarnar í hesum rundskrivinum eru galdandi fyri kt-skipanir, ið verða nýttar til savnan og goymslu av upplýsingum, sum eru gjørdar ella fingnar til vega í sambandi við virkseimi hjá einum stovni (talgilt fyrisitingarligt tilfar).

Stk. 2. Ein kt-skipan (hereftir nevnd skipan) skal skiljast sum ein skipað goymsla av dátum, umframt móguliga eisini talgild skjøl hjá stovninum.

Ásetingarnar fevna um allar skipanir, ið innihalda ella viðgerða dátur, og sum eru partar av fyrisitingini hjá myndugleikanum innan ábyrgdarøki tess, ella sum verða brúktar innanhýsis hjá myndugleikanum. Tað kann til dømis verða:

- ESDH/TMSH-skipanir, (Talgild-, máls- og skjalahandfaringarskipan)
- Tekniskipanir,
- Fakskipanir (dátugrunnar/skrásetanir)
- Hagfrøðilig dátusøvn, geodátuasøvn
- SOA-skipanir

§ 3

Brúksøki fyri skipanir skulu, sum ásett í § 2, vera bólkað og avmarkað eftir evni.

Stk. 2. Fyri skipanir við skjølum skulu hesi krøv harafturat vera lokin:

- 1. tað skal verða ein greið skipanar- og evnisavmarking av teimum økjum, har brúkt verður ávikavist pappírskjalagoymsla og talgild skjalagoymsla**
- 2. skifti frá pappírsgoyslu til talgilda skjalagoyslu skal vera galdandi fyri øll skjøl og mál innan fyri viðkomandi øki og skal fremjast sama dag.**

Í fráboðanarskjalinum skal vera tilskilað, hvør hevur skrivað inn í skipanina, og hvat skipanin verður brúkt til. Skipanin kann t.d. verða brúkt av ymiskum skrivstovum, eini ávísari deild, øllum myndugleikanum ella av fleiri myndugleikum.

Tað skal verða greitt, hvørji evni skipanin verður brúkt til: t.d. kanningararbeiði, studningsveitingar ella vanliga málsviðgerð.

Fyri skipanir við skjølum

Um so er, at bæði pappírskjalagoymsla og talgild skjalagoymsla verða brúkt, skal tað vera greitt sundurbýti av teimum økjum, har arkiverað verður á pappíri, og tey øki, har arkiverað verður talgilt burturav. Hetta kann gerast við atliti til bygnaðin á virkinum ella eftir evnum. Myndugleikin kann velja at fara yvir til talgilda skjalagoyslu við eini deild fyri og aðrari eftir, soleiðis at skipanin 4 verður tikin í nýtslu yvir eitt ásett tíðarskeið, ella tey kunnu velja, at ávísir málsflokkar skulu verða verandi á pappíri, t.d. starvsfólkamál.

Myndugleikin kann **ikki** hava eina blandaða málsskipan, har tað í málunum skiftivís verða varðveitt pappírsskjøl og talgild gjørd skjøl.

Í sambandi við skifti til talgilda skjalagoymslu skal myndugleikin steðga við at leggja pappírsskjøl inn á pappírmál, ið eru í gongd. Hereftir skulu skjøl og mál einans varðveitast talgilt. Nøkur mál verða “skorin” soleiðis, at fyrsti partur av málinum er á pappíri og annar partur talgildur. Mælt verður tí til, at umskiftið til talgilda skjalagoymslu hendir í sambandi við tíðarskifti (journalperiodur).

Tá tað snýr seg um málsøki við pappírsskjalagoymslu, skulu øll skjøl verða varðveitt á pappíri, og tá tað snýr seg um málsøki við talgildari varðveiting, skulu øll skjøl verða varðveitt talgild burturav. Um so er, at nøkur skjøl, av tekniskum ávum, ikki kunnu skannast, kunnu tey verða varðveitt á pappíri. Tað skal tá tilskilast í skipanini, at hetta ávísa skjalið er á pappíri.

Fráboðan

§ 4.

Stovnar skulu boða Tjóðskjalasavninum frá nýggjum skipanum, sum nevnt í § 2, í seinasta lagi 3 mánaðir, áðrenn skipanin verður tikin í nýtslu.

Hetta fyri at tryggja, at málsviðgerðin hjá Tjóðskjalasavninum kann verða lokin, áðrenn skipanin verður tikin í nýtslu.

§ 5.

Skipanir, sum longu eru góðkendar, skulu bert fráboðast, tá ið munandi broytingar henda, t.d.

- 1) broyting í skrásetingarmannagongd í skipanum við skjølum
- 2) munandi broytingar av nýtsluøkinum hjá skipanini, so sum ábyrgdarbroytingar/ressortbroytingar í fyrisitingini
- 3) munandi broytingar í skrásetingarbygnaði og innihaldi í skipanum við skjølum
- 4) fult ella lutvíst skifti til talgilda skráseting av skjølum

Um so er, at tað verða gjørdar broytingar í skipanini, sum Tjóðskjalasavnið longu hevur góðkent, skal tað í ávísum førum fráboðast aftur. Fráboðast skal aftur, *um so er* at gjørdar verða broytingar upp á mátan ein leitar og finnur skjøl upp á, og *um so er*, at tað verða skrásett nýggj sløg av upplýsingum, ella *um so er*, at tað verða skrásett fleiri málsøki enn tey, skipanin var ætlað til tá ið hon varð tikin í nýtslu.

Við skrásetingarsamskipanini (registreringssystematikken) meinast við ta skipaðu evnisuppdeilingina av málunum í sniði, t.d. einum journalplani, indexfrøðiorði (indextermer), evnisorði ella fasettum.

- Um so er, at skrásetingarsystematikkurin er grundaður á, hvørjar skrivstovur skapa skjølini og tað síðani verður broytt upp á uppgávubýtingina millum ella samansetingina av 5 skrivstovunum, skal tað nýggja skrivstovu- og málsbýtið greiðast frá í eini fráboðan, somuleiðis hvussu myndugleikin tryggjar sær, at tey eldru málini kunnu finnast fram aftur.
- Um so er, at ein myndugleiki fær nýggjar uppgávur at røkja í sambandi við t.d. eina ressortbroyting, og hesar uppgávur skulu skrásetast í eini skipan, sum longu er virkin,

skal boðastfrá, hvussu tær nýggju uppgávarnar skulu skrásetast í skipanini. • Um so er, at ein myndugleiki mitt í einum journaltíðarskeiði byrjar at goyma talgildug skjøl í eini skipan, sum í upprunaligu fráboðanini ikki skuldi innihalda skjøl, skal hetta fráboðast Tjóðskjallasavninum. Greiðast skal frá, hvørji skjøl skulu goymast í skipanini og eisini, hvussu hesi skulu skrásetast.

- Um so er, at ein myndugleiki broytir skrásetingarsystematikkin í journalætlanini til ein “fasetplan”, skal broytingin fráboðast, tó ikki, um so er at at tað bert verða einir tveir nýggir málsbólkar skoyttir upp í.

§ 6.

Skipanir, sum skulu brúkast av fleiri myndugleikum, skulu fráboðast av tí myndugleikanum, sum stendur fyri íverkseting, menning og viðlíkahaldi av skipanunum.

Stk. 2. Í sambandi við fráboðan av skipanum, sum nevnt í stk. 1, skal ásetast, hvørjir myndugleikar hava ábyrgd av at røkja økið viðvíkjandi skjallasavninum, og avhending til Tjóðskjallasavnið.

Um so er, at fleiri myndugleikar eru felags um eina skipan, skal tann myndugleikin fráboða, sum hevur ábyrgd av at seta skipanina í verk, viðlíkahalda og røkta. Tað er eisini galdandi, um so er, at fleiri deildir/skrivstovur undir einum stjórnarráði brúka somu ESDH-skipan/TMSHskipan, sum eina sokallaða samtaks-loysn. So skal tann myndugleikin, har skipanin er sett í verk, boða frá hesum.

§ 7.

Landsmyndugleikar skulu boða Tjóðskjallasavninum frá skipanum, sum verða brúktar bæði av lands- og kommunalum myndugleikum/stovnum.

Stk. 2. Skipanir, har ein landsmyndugleiki hevur fyrisitingarligan myndugleika og/ella hevur dátuábyrgd av skipanini, skal boða Tjóðskjallasavninum frá eftir teimum reglum, sum eru ásettar í hesum rundskrivi.

Um so er at lands- og kommunalmyndugleikar brúka somu skipan, skal landsmyndugleikin boða frá skipanini. Tað kann t.d. vera ein dátugrunnur, sum allar kommunur skráseta í ella geva frágreiðing til, men har tað er landsmyndugleikin, sum hevur fyriskipanarligan myndugleika fyri dátugrunninum og stendur við dátumyndugleikaábyrgdini. Tá er tað landsmyndugleikin, sum hevur ábyrgd av at boða frá dátugrunninum. Fráboðanin skal fylgja reglunum í hesum rundskrivi.

§ 8.

Fráboðan skal gerast við fráboðanaroyðublaðnum hjá Tjóðskjallasavninum.

Stk. 2. Við fráboðanini skal fylgja núverandi skjalfesting, so sum tabell- og kolonnulýsingar, móguliga sum eitt uppkast.

Á heimasíðuni hjá Tjóðskjallasavninum er eitt talgilt skema, sum skal brúkast til fráboðan um nýggjar skipanir. Verandi umráðandi teknisk skjalfestan av skipanini skal sendast við til nýtslu í sambandi við viðgerðina av fráboðanini. Teknisk skjalfestan kann t.d. verða lýsing av mannagongdum, tabell- og feltlýsingum, E/R-diagrammir, konverteringslýsingar, kravásetingar o.a. Fyri skipanir við skjølum kann eitt uppskot um reglugerð til skipanina

eisini sendast við.

§ 9.

Myndugleikin skal, sum nevnt í § 1, boða frá afturlítandi skanning av talgildum varðveitingarverðum samgildum savnindum, um so er, at tey samgildu savnindini ynskjast at verða burturbeind eftir at vera gjørd talgild.

Stk. 2. Fráboðan um talgild savnindi, sum nevnt í stk. 1, skulu gerast við fráboðanaroyðublaðnum hjá Tjóðskjallasavninum.

Stk. 3. Fráboðanin skal sendast Tjóðskjallasavninum, áðrenn talgildingin byrjar.

Um so er at ein myndugleiki ynskir at talgilda eitt pappírsskjallasavn, sum Tjóðskjallasavnið hevur avgjørt at varðveita, skal hetta fráboðast Tjóðskjallasavninum, áðrenn skanningin verður sett í gongd. Skipanin, sum tey skannaðu skjøluni skulu goymast í, skulu fylgja ávísingunum í hesum rundskrivi.

Skanningin skal bert fráboðast, um so er, at myndugleikin ætlar at burturbeina pappírsskjallasavnið aftaná, at tað er skannað. Fráboðanin skal gerast á oyðublaðnum, sum finst á heimasíðuni hjá Tjóðskjallasavninum.

Varðveiting og vraking

§ 10.

Í sambandi við fráboðan tekur Tjóðskjallasavnið avgerð um, hvørt innihaldið í skipanini skal varðveitast ella vrakast.

Stk. 2. Í skipanum við skjølum kann myndugleikin biðja Tjóðskjallasavnið gera eina fyribils meting um vraking av talgildum skjølum, tá ið skipanin verður tikin í nýtslu.

Tá skipanir verða fráboðaðar, ger Tjóðskjallasavnið eina meting av, um dátur og skjøl í skipanini skulu goymast ella vrakast:

- Varðveiting av dátum merkir, at tað eftir 5 árum skal avhendast ein skjallasavnsútgáva (avrit av dátum í ávísnum formati) til Tjóðskjallasavnið. Striking av dátum í skipanini má ikki koma fyri, áðrenn skjallasavnsútgávan er góðkend av Tjóðskjallasavninum. Tað skal soleiðis arkiverast, áðrenn ein ger vrakingar í skipanini. Skipanin skal í sambandi við størri broytingar endurfráboðast Tjóðskjallasavninum. Í sambandi við avhenda skal dátuinnehaldið og bygnaðurin í skipanini skjalfestast.
- Vraking av dátum í eini skipan meinast við, at myndugleikin ikki skal avhenda dátur til Tjóðskjallasavnið og harvið frítt kann sletta dátur, tá tað eftir myndugleikans meting ikki longur er rættarlíga ella fyrisitingarlíga brúk fyri teimum longur.

Í sambandi við meting av varðveitingarvirði í dátum, leggur Tjóðskjallasavnið áherðslu á:

- Um dátur kunnu endurnýttast, t.v.s. um dátur kunnu skoytast saman við dátum frá øðrum skipanum.
- Teir persónar, sum dátur umfata: Er tað til dømis skráseting av øllum føroyingum ella bara ein lítil tilvildarligur partur.
- Um dátur eru umboðandi. T.d. um dátur kunnu sigast at vera umboðandi fyri tað serstaka virkseimið.

- Um upplýsingar kunnu metast at hava søguligt virði.

Haraftrat kunnu búskaparligar metingar vera viðvirkandi til at avgera, hvussu dátur skulu goymast. Eftir endaliga meting gevur Tjóðskjalasavnið boð um áseting um goymslu ella vraking. Ásetingin verður send myndugleikanum, og verður eisini almannakunngjørd á heimasíðu Tjóðskjalasavnsins.

Vraking av skjølum í kt-skipanum

Um so er, at ein myndugleiki ynskir at vraka skjøl í eini skipan, skal hann senda eina umbøn um hetta saman við sjálvari fráboðanini. Umbønin skal innihalda eina lýsing av teimum málum/skjølum, sum ynski er um at vraka, eisini hvussu rúgvismikið tilfarið væntast at verða.

Fyri at vraking av skjølum í skipanum skal loysa seg, skal talan vera um stóra mongd av skjølum, sum eru løtt at finna fram og skilja út úr. Vraking av skjølum kann t.d. vera týðandi, í eini skipan, har stórar mongdir av standardbrøvum verða útskrivaðar, og har allir upplýsingar liggja í dátugrunnum og verða drignir út til brøvini. Hesi brøv eru ikki neyðug at arkivera, um so er, at sendingin av teimum er skjalfest.

§ 11.

Skipanir, hvørs innihald avgerð er tikin um at verða vrakað, skulu ikki góðkennast av Tjóðskjalasavninum.

Tað eru bert skipanir, sum Tjóðskjalasavnið hevur tikið avgerð um at varðveita, sum skulu góðkennast. Tjóðskjalasavnið góðkennir ikki skipanir, sum avgerð er tikin um at vraka.

§ 12.

Vraking av samgildum savnindum, ið eru verd at varðveita, má ikki fara fram, fyrr enn góðkenning frá Tjóðskjalasavninum er fingin. Hesi skulu skannast ella á ein ella annan hátt talgildast, sbrt. § 9, áðrenn vraking kann fara fram.

Um so er, at ein myndugleiki hevur talgilt/skannað varðveitingarverd pappírsavni, mugu tey ikki vrakast fyrr enn Tjóðskjalasavnið hevur góðkent talgildingina. Galdandi leiðreglar um varðveiting og vraking av pappírsavnindum kunnu síggjast á heimasíðuni hjá Tjóðskjalasavninum.

Góðkenning

§ 13.

Skipanir, hvørs innihald er ætlað til savnindi, sbrt. § 10, skulu góðkennast av Tjóðskjalasavninum.

Allar skipanir, ið Tjóðskjalasavnið hevur tikið avgerð um at varðveita, skulu eisini góðkennast.

§ 14.

Áðrenn ein skipan kann verða góðkend, skal myndugleikin veita nøktandi skjalfesting, um so er, at skjalfestingin ikki er latin inn í sambandi við fráboðanina.

Stk. 2. Við nøktandi skjalfesting skilst

- 1) tøknilig skjalfesting sum tabel- og kolonnulýsing: E/R-diagram og skjalfesting av, at framleiðast kann ein skjalasavnsútgáva í einum relatiónum sniði
- 2) fyri skipanir við skjølum: uppkast til vegleiðing fyri nýtslu av skipanini, sbrt. § 28.

Stk.3. Tjóðskjalasavnið kann seta krøv til format (snið, skap, stødd) og góðsku av skjalfesting.

Áðrenn ein skipan kann góðkennast skal Tjóðskjalasavnið hava nøktandi upplýsingar um dátubygnað og myndugleikans nýtslu av skipanini.

Nøktandi upplýsingar eru lýsingar av tabellum/kolonnnum í skipanini, og hvat tær innihalda, og hvussu tabellirnar eru knýttar saman við hvørja aðra í formi av einum E/R-diagrammi. Harafrtat skal myndugleikin greiða frá, hvussu dátur í skipanini kunnu konverterast/umskapast til eina skjalasavnsútgávu sambært rundskrivi um kt-avhending av skjalasavnsútgávu til Tjóðskjalasavnið. Rundskrivið finst á www.skjalasavn.fo. Frágreiðingin skal innihalda eitt uppskot til innihald av skjalasavnsútgávum t.d. í sniði av einum ER-diagrammi. Fyri skipanir við goymslu av skjølum skal tað harumframt latast inn leiðreglar fyri nýtslu av skipanini. Endamálið við leiðreglum og innihaldi er lýst niðanfyri undir § 28.

§ 15.

Fyri skipanir, sum verða settar í verk á sama hátt hjá fleiri myndugleikum, kann tann neyðuga tøkniliga skjalfestingin, sum nevnd í § 14, stk. 2, nr. 1, avloysast av eini tilvísing til góðkenda íverksetan saman við einari frágreiðing um møgulig frávik.

Stk. 2. Tjóðskjalasavnið ger og almannakunnger eina skrá yvir skipanir, ið, sbrt. stk. 1, kunnu fáa frávik frá ymiskum krøvum um skjalprógvng.

Um so er, at skipanin verður sett í verk sum ein standardútgáva av eini skipan, sum Tjóðskjalasavnið áður hevur góðkent, er ikki neyðugt at senda tekniska skjalfestan. Men um so er, at gjørdar verða sertillagingar av skipanini, ella um so er, at tað er ein útgáva, ið ikki fyrr er fráboðað, skal skjalfestan sendast til Tjóðskjalasavnið.

Á www.skjalasavn.fo kemur ein listi yvir tær skipanir, sum eru góðkendar eftir hesum rundskrivi. Fyri skipanir á listanum er ikki neyðugt at senda inn tekniska skjalfestan.

Myndugleikin skal tó verða varugur við, at tá skipanir skulu varðveitast, skal tann tekniska skjalfestanin vera partur av skjalasavnsútgávuni. Tað er ábyrgdin hjá myndugleikanum at útvega ta neyðugu teknisku skjalfestanina til nýtslu í sambandi við varðveiting.

§ 16.

Um so er, at ein skipan er tikin í nýtslu, áðrenn Tjóðskjalasavnið hevur góðkent hana, kann Tjóðskjalasavnið krevja, at myndugleikin eftirfylgjandi ger ymiskar neyðugar broytingar í skipan og rakstri við atlit at varðveitingarfyriliti.

Um so er, at ein myndugleiki tekur eina skipan í nýtslu, áðrenn Tjóðskjallasavnið hefur góðkent hana, kann Tjóðskjallasavnið stilla krøv um, at myndugleikin ger tillagingar í skipanini fyri at tryggja eina nøktandi varðveiting av dátum í skipanini. Tað kann t.d. vera skráseting av kravdum upplýsingum um mál og skjøl, sum skulu leggjast aftrat og skrásetast afturlítandi.

Avmarking av góðkendum skipanum við skjølum

§ 17.

Skipanir við talgildari skráseting av upplýsingum um mál og skjøl, men samstundis við goymslu av málum og skjølum á pappíri (e-journalir), skulu deilast upp í tíðarskeið á umleið 5 ár, møguliga við eini 6 mánaðar tillagingartíð.

Skipanir, sum verða nýttar til at leita eftir pappírskjølum (sokallaðar e-journalir ella journalskipanir), skulu latast aftur/lokast 5. hvørt ár. Hetta merkir, at øll mál og skrásetingar av teimum skulu lokast. Mál, sum myndugleikin framhaldandi hefur brúk fyri at kunna skráseta skjøl í, verða stovnað í einum tómunum dátugrunni við nýggjum málsnummari. Mál verða knýtt at skrásetingarskipan fyri eina nýggjum tíðarskeiði. Hetta kallast tíðarskifti. Endamálið við tíðarskifti er at deila pappírssavnindini upp í tíðarskeið/partar, sum kunnu avhendast Tjóðskjallasavninum, tá pappírsmálini eru 30 ára gomul. Tó skal eisini avhendast ein skjallasavnsútgáva av e-journalini beint eftir tillagingartíðarskeiðið/tíðarskiftið. Hetta fyri at tryggja, at dátur og skjalfesting ikki verður mist við tøkniligari fyrning, broyting til eina nýggja skipan, broyting í ressort/ábyrgdarøki o.s.fr.

Myndugleikin kann velja at hava eina tillagingartíð, har mál, ið eru í gongd, kunnu viðgerast liðugt í gomlu skipanini, og nýggj mál, sum verða stovnað, verða reist í nýggju skipanini. Tillagingartíðin má ikki verða longri enn eitt ½ ár, tí tann gamla skipanin skal kunna latast aftur innanfyri rímliga tíð.

§ 18.

Skipanir við talgildari skráseting av upplýsingum um mál og skjøl, umframt goymslu av málum og skjølum í talgildum formi, verða avmarkaðar á ein av fylgjandi háttum í mun til avhending av skjallasavnsútgávu til Tjóðskjallasavnið:

A: avmarkað tíðarskeið á umleið 5 ár við tíðarskifti

B: lötumynd umleið 5. hvørt ár av øllum málum og skjølum, sum ikki fyrr eru avhendað, somuleiðis øllum metadátum frá tíðini, ið skipanin hefur verið virkin.

C: avhending av lokaðum málum umleið 5. hvørt ár og øllum metadátum frá tíðini, ið skipanin hefur verið virkin.

Stk. 2. Við tíðarskifti skilst, at skrásetingarpaturin av skipanini og øll mál verða afturlatin. Mál, ið ikki eru liðugt viðgjørd, verða endurstovnað í nýggjum tíðarskeiði, møguliga eftir eini umskaringartíð upp til 6 mánaðir.

Sí vegleiðingartekstin undir § 20.

§ 19.

Avmarking av skjalasavnsútgávu, sbrt. pkt. B ella C, er treytað av, at Tjóðskjalasavnið eftir endaligt eftirlit, sbrt. § 31, gevur loyvi til tess.

Stk. 2. Tjóðskjalasavnið kann, eftir endaligt eftirlit, áleggja myndugleikanum at avmarka skipanir við skjølum, við heimild í pkt. A.

Sí vegleiðingartekstin undir § 20.

§ 20

Avmarking, við heimild í pkt. C, er treytað av, at myndugleikin broytir skjøl, sum hava verið skrásett í skipanini meiri enn 5 ár, til eitt skjalasavnsformat.

Skipanir við fullari talgildari skráseting og goymslu av skjølum/fílum (t.d. ESDH/TMSH-skipanir) kunnu varðveitast á trimum ymiskum frymlum. Frymlarnir hava hvør sínar fyrirteytir, fyrimunir og vansar. Tjóðskjalasavnið ásetur, í samráð við myndugleikan og aftaná eftirlit við skipanini, eftir hvørjum frymli varðveitingin skal fara fram. Frymilin er soleiðis er lutvíst treytaður av hvørji sløg av málum myndugleikin brúkar, og lutvís hvussu skipanin verður brúkt.

Myndugleikin skal lýsa í teirra vegleiðing, hvat fyri varðveitingarfrymil tey ynskja at miða ímóti.

A. Tíðarskifti við á leið 5 ára millumbilum.

Tíðarskifti meinast við, at øll mál og skráseting í málum skulu lokast og enda. Mál, sum myndugleikin framhaldandi hevur brúk fyri at kunnu skráseta skjøl í, verða stovnað í einum tómum dátugrunni við nýggjum málsnummari.

Lokað mál og skjøl kunnu flytast til tann nýggja dátugrunnin, men tey skulu merkjast, soleiðis at tey ikki eru partur av skjalasavnsútgávuini í nýggja tíðarskeiðinum. Tað vil siga, at tey kunnu flytast yvir sum kunningartilfar.

Myndugleikin kann eisini velja at brúka eina tillagingartíð í sambandi við skiftið til eitt nýtt tíðarskeið. Tað merkir, at mál, ið eru í gongd, skulu lokast í tí gamla tíðarskeiðinum, meðan mál, sum byrja, verða stovnað í nýggja tíðarskeiðinum. Tillagingartíðarskeiðið má hægst verða 6 mánaðir. Hereftir verður gamla tíðarskeiði lokað heilt og møgulig mál, ið eru í gongd verða lokað og stovnað í nýggjum tíðarskeiði.

Frymil A fyri arkivering/varðveiting av eini skipan við skjølum við tíðarskifti (uttan tillagingartíð)

1. skjalasavnsútgáva

2015	2020	2025	2030
Skrásetingardátur, 2015-2020			
Skjøl frá tíðarskeiðinum			

2. skjalasavnsútgáva

Skrásetingardátur, 2020-2025
Skjøl frá tíðarskeiðinum 2020-2025

3. skjalasavnsútgáva

Skrásetingardátur, 2025-2030

Fyrimunir við at gera tíðarskifti í skipanini er:

- At tað gevur møguleika at skifta til nýggja skrásetingarskipan og at tillaga aðrar metadátur. Hóska systematikkurin/kervisskipanin og metadátur í veruleikanum til tær uppgávur, sum myndugleikin hevur nú?
- At fáa ruddað upp í skipanini, bæði hvat viðvíkur málum/skjølum, eins og organisatoriskum/-skipanarligum broytingum, sum eru hendar síðan seinasta tíðarskifti.
- At hugsa um alt, sum eigur av vera skrásett/goymt, í veruleikanum er komið í skipanina.
- At tryggja, at mál ikki eru í gongd (opin) so leingi, at tað hevur trupulleikar við sær við skjalakonverteringini/skjalabroytingini í sambandi við arkivering.
- At fara yvir til eina nýggja skipan, uttan at tað er neyðugt at gera konverteringar/broytingar.
- Tað er innbygt í modelið, at arkiveringin av skjølum hendir hvørt fimta ár.

Vansar við tíðarskifti

- At øll mál skulu lokast. Tað kunnu vera mál, sum ikki eru gagnlig at loka vegna sera long máls- og verkætlanartíðarskeið.
- Tað kann verða dýrt at skula loka og endurstovna mál, um so er at myndugleikin hevur nógv opin mál.
- Koplingin til aðrar (fak)skipanir kann geva trupulleikar við at loka skipanir.

Fortreyt/treyt

- Tað skal vera ávísing millum endurstovnað mál, í nýggja og gamla tíðarskeiðinum eftir lokan.
- Myndugleikarnir kunnu altíð velja at gera tíðarskifti í teirra skipanum. Myndilin krevur ikki eina serstaka góðkenning hjá Tjóðskjallasavninum.

B. Støðumynd umleið 5. hvørt ár.

Tá ein støðumynd av eini skipan við skrásetingum og goyming av talgildum skjølum v.m. skal arkiverast, skal myndugleikin avtala eina tíð við Tjóðskjallasavnið um, nær dátur og skjöl skulu dragast út til eina skjallasavnsútgávu. Skipanin heldur áfram eftir arkiveringina. Tað skal arkiverast umleið eina ferð hvørt 5. hvørt ár.

Í skjallasavnsúrdráttinum skulu vera allar metadátur um øll mál og skjøl, sum eru framleidd frá tá skipanin byrjaði sítt virkseimi og skjøl, sum eru goymd í skipanini síðani seinastu arkivering. Við fyrstu arkivering verða øll skjøl tikin við.

Frymil B – fyri arkivering/varðveiting av eini skipan við skjølum sum lötumynd

1. skjallasavnsútgáva

2015

2020

2025

2030

Skrásetingardátur, 2015-2020

Skjøl frá tíðarskeiðinum

2. skjalasavnsútgáva

Skrásetingardátur, 2015-2025

Skjøl frá tíðarskeiðinum
2020-2025

3. skjalasavnsútgáva

Skrásetingardátur, 2015-2025

Skjøl frá tíðarskeiðinum
2025-2030

Fyrimunir við at avhenda lötumynd

- Arkiveringin kann fara fram, uttan at brúkarar av skipanini leggja merki til tað. Tá skulu mál ikki lokast/endurstovnst.
- Eingin trupulleiki við samanrenning við aðrar skipanir.
- Tað er bygt inn í frymlin, at avhendain av skjølum fer fram hvørt fimta ár, so konvertering/broyting skal bert gerast í sambandi við avhenda.

Vansar við at avhenda lötumynd

- Tað skal ikki ruddast upp í skipanini.
- Tað er ikki møguligt at gera størri broytingar hvørki í skipanini av arbeiðinum ella skrásetingarsystematikkinum og metadátum.
- Við skifti til eina nýggja skipan skulu gerast konverteringar/broytingar av dátum. Tjóðskjalasavnið skal góðkenna konverteringslýsingina, áðrenn konverteringin verður framd.
- Skrásetingarparturin av skipanini skal avhendast fyrri alt tíðarskeiðið, soleiðis at skilja, at avhendast skulu dátur, sum áður eru avhendar.

Fortreyt/treyt

Myndilin/frymilin er treytaður av, at Tjóðskjalasavnið aftaná endað eftirlit góðtekur, at hesin frymilin verður valdur. Tá arkiverað er eina ferð eftir hesum myndlinum, kann eftirfylgjandi bert arkiverast eftir hesum frymlinum/myndlinum ella myndli/frymil A (tíðarskifti).

Fortreytin fyrri góðkenning at nýta støðumynd sum arkiveringsfrymil er, at Tjóðskjalasavnið metir, at skipanin er brúkt í samsvari við leiðreglurnar, sum vórðu góðkendar í sambandi við fráboðanina av skipanini.

Tað eru bert skipanir, sum eru góðkendar eftir hesum rundskrivinum, sum kunnu avhenda eftir myndli/frymli B.

C. Avhending av loknum málum

Frymilin gongur út upp á, at myndugleikin avhendir tey mál, sum eru lokað innan fyrri tey seinastu 5 árin, haraftrat metadáturnar frá tíðini, har skipanin hevur verið virkin.

Frymil C- afhending av lokaðum málum

1. skjalasavnsútgáva

2015

2020

2025

2030

Skrásetingardátur, 2015-2020

Mál (við skjølum) lokað frá tíðarskeiðinum 2015-2020

2. skjalasavnsútgáva

Skrásetingardátur, 2015-2025

Mál (við skjølum) lokað frá tíðarskeiðinum 2020-2025

3. skjalasavnsútgáva

Skrásetingardátur, 2015-2025

Mál (við skjølum) frá tíðarskeiðinum 2025-2030

Fyrimunir av at avhenda lokað mál:

- Avhendingin kann gerast, uttan at brúkarin av skipanini varnast hetta.
- Heilar málsongdir verða avhendar .
- Eingir trupulleikar av reltatiónum/samangreiping við aðrar skipanir.

Vansar av at avhenda lokað mál:

- Tað verður ikki ruddað upp í skipanini.
- Tað er ikki møguligt at gera størri broytingar hvørki í samskipanini av arbeiðinum ella í skrásetingarsystematikkinum/kervinum.
- Tað skal tryggjast, at endað mál verða lokað so hvørt.
- Tað er ikki bygt inn í skipanina at skjøl arkiverast og avhendast eftir fimm árum. Myndugleikin skal í sínum leiðreglum til skipanina lýsa, hvussu konverteringin/broytingin skal henda.
- Í sambandi við skifti til nýggja skipan fer fram ein formbroyting av dátum. Tjóðskjalasavnið skal góðkenna lýsingina av háttinum, áðrenn formbroytingin verður framd.
- Skrásetingarparturin av skipanini skal avhendast fyri alt tíðarskeiðið, sum merkir, at avhendast skulu dátur, sum eru avhendar áður.

Fortreyt/treyt

Frymilin er treytaður av, at Tjóðskjalasavnið, eftir at eftirlitið er gjørt, góðkennir, at hesin frymilin/myndilin verður brúktur. Tá tað einaferð er avhendað eftir hesum frymlinum, kann eftirfylgjandi bara avhendast eftir hesum frymli ella eftir frymli A (tíðarskifti).

Fortreytin fyri, at lokað mál kunnu verða avhend er, at Tjóðskjalasavnið frammanundan ger meting av, um skipanin hevur verið brúkt í samasvari við tær góðkendu leiðreglurnar í fráboðanini av skipanini, herundir at mál eru vorðin lokað so hvørt tey eru enda.

Tað er bert skipanir, sum eru góðkendar eftir hesum rundskrivi, sum kunnu avhenda eftir frymli C.

Haraftrat er tað eitt krav, at øll skjøl, sum eru í skipanini í meiri enn fimm ár, konverterast/umskapast til skjalasavnssniðið. Tað er eisini galdandi fyri skjøl, sum eru í opnum málum. Tey formbroyttu skjølini verða goymd í skipanini, til alt málið er lokað og goymt.

Tað kunnu verða ymiskir hættir at tryggja konvertering:

- Tað verður gjørd ein formbroyting av øllum skjølum, beinanvegin tey eru stovnað í skipanini
- Tað verður gjørd ein mannagongd í skipanini, sum leypandi framfinnur skjøl, sum eru yvir 5 ár, og konverterar tey.
- Øll skjøl í skipanini verða formbroytt hvørt fimta ár, men bert skjøl í lokaðum málum verða avhend.

Tað skal lýsast í leiðreglunum til skipanina, hvussu formbroytingin skal fara fram, um so er, at ynski er um at brúka frymil C.

Legg til merkis, at fyri skipanir **uttan** goyming av skjølum verður ásettur frymil fyri avhending í sambandi við áseting av varðveitingaráseting. Hesar skipanir verða varðveiddar antin sum endað tíðarskeið (til dømis framleiðsla av skjalasavnsútgávum grundað á roknskaparár) ella løtumyndir av dátum. Samstundis verður ásett, hvussu ofta dátur frá skipanini verða varðveiddar.

§ 21

Týðandi broytingar í eini skipan, ið er góðkend, eru treytaðar av, at framt verður eitt tíðarskifti, og at skjalasavnsútgávan verður avhendað, áðrenn broytingarnar verða gjørdar.

Stk. 2 Tjóðskjalasavnið tekur, eftir at hava móttikið fráboðan um broytingar, sbrt. § 6, avgerð um, hvørt broytingarnar føra við sær krav um tíðarskifti ella ikki.

Myndugleikin skal boða Tjóðskjalasavninum frá munandi broytingum í teirra skipanum, tá broytingarnar kunnu hava við sær, at grundarlagið undir góðkenningini av skjalasavninum broytist.

Dømi um broytingar, sum altíð skulu fráboðast, kunnu vera:

- Skifti til aðra skrásetingarskipan, um so er at myndugleikin t.d. vil fara frá journalplani til ein sokallaðan fasetplan.
- Konvertering til eina nýggja skipan.

Tjóðskjalasavnið kann áleggja myndugleikunum at gera eitt tíðarskifti í skipanini, um mett verður, at broytingarnar eru so umfangandi, at tað fer at hava stóra ávirkan á nýtsluna og varðveitingina av skipanini.

§ 22

Í eini skipan við skjølum skal hvørt skjal knýttast at einum máli fyri at tryggja, at øll skjøl, ið hoyra saman í einum máli, skjótt og lætt kunnu finnast.

Stk. 2. Tjóðskjallasavnið kann gera undantak frá kravinum um stk. 1.

Øll skjøl í eini skipan við skjølum skulu knýttast at einum máli, soleiðis at samhojrandi skjøl lætt kunnu finnast fram.

Tað meinast tó ikki við, at øll skjøl í einum máli neyturviliga skulu journaliserast. Skjøl kunnu eisini leggjast í eitt mál til kunningar. Tað kann til dømis vera kunningartilfar, sum er hent at hava í málsviðgerini, men sum ikki er lógásett at journalisera, sbrt. lóg um alment innlit ella fyrisitingarlógina. Alt tilfar, sum verður journaliserað sum ójournaliserað (lagt í málið, men ikki journaliserað), eru savnindi, og mugu ikki vrakast uttan loyvi frá Tjóðskjallasavninum.

Í nøkrum ESDH/TMSH-skipanum kunnu skjøl goymast uttan tilknýti til eitt mál. Tað kunnu vera fleiri skjøl í hesum skipanum, sum ikki eru tengd at málum. Tað ger tað sera torført at finna viðkomandi skjøl fram, ið skulu brúkast aftur, t.d. í sambandi við málsviðgerð. Tí skulu myndugleikarnir tryggja sær, at skjøl ikki eru í skipanunum, sum ikki eru knýtt at málum. Í sambandi við eftirlitið hjá Tjóðskjallasavninum við skipanum aftaná á leið 2 ára rakstur, skal myndugleikin upplýsa, hvussu nógv skjøl eru í skipanini, sum ikki eru knýtt at málum. Tað kunnu verða skipanir við skjølum, har tað ikki gevur meining at hava eitt málshugtak, tí at skipanin sum so er at meta sum eitt stórt mál. Tað kunnu t.d. vera tekniskipanir, GIS-skipanir við skjølum knýtt til eitt ávíst stað, verkætlanarskipanir ella líknandi. Tjóðskjallasavnið kann í hesum førum síggja burtur frá, um mál eru stovnað í skipanini.

§23

Tað skal í hvørjum máli skrásetast upplýsingar, sum gera tað møguligt at eyðmerkja og finna málini fram, so sum

- 1) málseyðkenni**
- 2) málsheiti**
- 3) evni frá skipanarlíga bygdari skrá, sum lýsir alla skipanina sbrt. málsøkjum stovnsins**

Í skipanum við málum skulu, í hvørjum einstøkum máli, skrásetast upplýsingar, sum gera tað lætt fyri brúkararnar at finna mál fram.

Málseyðmerking

Málseyðmerking er journalnummarið/raðnummarið í málinum, og kann vera bygt upp á ymiskar mátar, til dømis:

- Ár + raðnummar
- Raðnummar
- Málsbólkur + raðnummar

Málseyðmerking skal vera unik fyri hvønn dag. Í flestu skipanum verður nummarið gjørt sjálvirkandi.

Málsheiti

Tilskilast skal eitt málsheiti, sum (stutt) lýsir hvat innihaldið í málinum er. Tað er eitt gott hugskot, í leiðreglunum fyri skipanina, at tilskila hvussu málsheitið skal skrivast, soleiðis at tað er ein einsháttað navngeving í skipanini. Tað ger tað lættari fyri brúkarar at leita eftir málum tvørturum skipanina. Tað kann verða reglar fyri nýtslu fyri at brúka navnaorð og sagnorð í heitinum, eins og tað eisini kann verða ein verulig matrisa fyri, hvussu eitt mál skal kallast.

Matrix: Myndugleikanavn, skipanarnavn, tíðarkonto.

Málsheiti tilskila við hjálp av matrix:

Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Kap 5. góðkenningar, 1.89

Skrástanarsystematikkur

Harumframt skal skrásetast eitt málsevni út frá eini skipanarligari uppbygdari skrá, sum umfatar skipanina eftir evnum/ábyrgdum á økinum. Tað kann vera ein journalætlan, ein fasutætlan, ein evnisorðalisti ella líknandi.

Systematikkurin skal tryggja, at myndugleikin lætt og skjótt kann leita mál fram út frá innihaldseyðkenni. Tað hevur týðning tá:

- nýggir brúkarar skulu leita í skipanini, t.d. nýggj starvsfólk ella brúkarar frá øðrum deildum hjá myndugleikanum.
- tað henda ábyrgdarbroytingar/ressortbroytingar og mál skulu finnast fram og flytast til aðrar myndugleikar.
- tá myndugleikin skal finna mál fram fyri at kunna svara fyrispurningum.
- tá skipanin er avhend til Tjóðskjalasavnið, og skjalasavnsbrúkararnir (ella myndugleikin sjálvur) skal finna mál fram um 10, 20 ella 50 ár.

Tað verður ikki tilmælt at brúka myndugleikabygnaðin herundir uppdeiling sum lýsing av evni fyri ábyrgdarøki/ressortøki. Hetta kemur av, at virkisskipanir ofta broytast, málsøki verða flutt, og nøvnini fyri tær einstaku deildirnar, skrivstovurnar v.m. broytast. Tí verður ein lýsing, ið er bygd á virkisskipanina/organisatiónum skjótt ov gomul.

Umframt at leita eftir heitinum á evnum kann myndugleikin eisini nýta frítekstleiting. Tað skal lýsast í leiðreglunum fyri skipanina hjá myndugleikanum, hvussu málsupplýsingarnar verða skrásettar í skipanini.

§ 24.

Fyri hvørt skjal skulu upplýsingar skrásetast, sum gera tað møguligt at eyðmerkja og finna skjalið aftur, so sum

- 1) skjalaheiti**
- 2) skjaladagfesting**
- 3) fyri inn- og útgangandi brøv: sendari/móttakari**
- 4) goymsluháttur**

5) tilknýti til mál

Stk. 2. Hvørt skjal skal hava eitt serstakt ID, og tilknýti millum skjøl skal skrásetast.

Stk. 3. Um so er, at tilknýtið millum skjøl, sum nevnt í stk. 2, ikki beinleiðis er sett í verk í skipanini, skal myndugleikin, í sambandi við fráboðanina, greiða frá, hvussu tilknýtið verður skrásett í skjallasavnsútgávuni.

Stk. 4. Tjóðskjallasavnið kann víkja frá krøvunum í stk. 1.

Skjøl skulu knýttast í mál, men haraftrat skulu skrásetast nakrir grundupplýsingar um hvørt skjal, soleiðis at tað er lætt at eyðmerkja.

Skjalaheiti

Tað hevur týdning, at eitt skjal hevur eitt stutt, sigandi heiti, sum lýsir innihaldið í skjalinum. Nógv skjøl koma við t-posti og t-postur ferðast millum fólk fleiri ferðir. Tað hevur við sær, at ein ofta sær skjøl við einsljóðandi heitum í ESDH/EMSH-skipanum, við tað skjalaheiti verða tikin sjálvirkandi frá evnisteiginum á t-postinum. Tað kann tískil verða neyðugt at broyta heitið á t-postinum, tá hann verður journaliseraður, fyri at tryggja, at ein lættari kann gera sær eitt yvirlit í málinum.

Skjaladagfesting

Skjaladagfestingin hevur týdning fyri at kunna gera av, nær skjøl eru gjørd/móttikin. Dagfestingin verður ofta skrásett sjálvirkandi í skipanini. Áðrenn skipanin verður tikin í nýtslu, eigur myndugleikin at kanna, hvørjir teigar verða skrásettir sjálvirkandi í skipanini, og hvørjir skulu tøppast inn manuelt. Tað er haraftrat av týdningi, at myndugleikin skilmarkar, hvat innihaldið í teimum ymisku dagfestingunum er.

Skráseting av avsendara/móttakara

Fyri inn- og útgangandi brøv skal skrásetast avsendari/móttakari. Endamálið er, at leitast kann eftir skjølum tvørturum málini, sum t.d. hava sama avsendara.

Myndugleikin skal í leiðreglunum lýsa, hvørjar upplýsingar skulu skrásetast um avsendara/móttakara. Tjóðskjallasavnið setir ikki krøv um, at tað skulu skrásetast ávísir upplýsingar um móttakara. Tað er t.d. ikki eitt krav, at postadressa skal skrásetast fyri móttakara. Tað er tó av týdningi, at myndugleikarnir áseta reglur fyri, hvussu móttakarar skrásetast og brúkast í skipanini, soleiðis at skrásetingin fer fram á sama hátt og stuðlar undir eini tryggari leiting.

Goymsluháttur

Goymsluhátturin er at avgera um eitt skjal skal goymast heilt ella partvíst talgilt í skipanini, um skjalið liggur í pappírslíki við síðuna av skipanini, ella at onki skjal hoyrir til skrásetingina. Endamálið við hesum skrásetingum er at gera klárt fyri framtíðarbrúkarum av skipanini, at tað ikki eru hendir feilir í goymingini av skjølum, men at tað kann finnast aðrastaðni.

Størsti parturin av øllum skjølum, ið verða framleidd og móttikin á tí almenna økinum í dag, er talgildur. Skjøl frá borgarum t.d., verða skannað og goymd í teimum ymisku skipanunum. Tað kann tó framvegis koma fyri, at ein myndugleiki tekur ímóti einum pappírskjali, sum av

eini ella aðrari orsök ekki kann skannast og goymast í skipanini, t.d. stórar tekningar ella líknandi. Í hesum förum skal það vera möguligt at skráseta í skipanini, at skjalið ekki finst í skipanini, men liggur á pappíri við síðuna av skipanini.

Eisini kunnu verða stöður, har ein hefur brúk fyri at gera eina skráseting í skipanini, har það ekki er knýtt eitt skjal til. Tað kunnu verða dømi, um so er at ein brúkar skjalaskrásetingarskipanina til notatir/skrivligar viðmerkingar, sum ein skrivar beinleiðis inn í skipanina. Her er það av týðningi at skjalfesta, at það ongantíð hefur verið ein skjalafíkur knýttur at skrásetingini.

Fleiri skipanir hava eitt virkisföri til at skráseting av goymiformi. Í sambandi við skráseting av skjølum verður upplýst sum “default”, at skjalið er talgilt. Tað skal verða möguligt at broyta hesa skráseting til “pappír” ella “ikki týðandi”, tá það ekki er aktuelt. Tað hefur týðning, at skrásetingin verður gjörd á skjalastøði/niveau, tá eitt mál kann hava fleiri skjøl við ymiskum goymsluhættum. Tá ein skjalasavnsútgáva verður framleidd av skipanini, skal skrásetingin av goymsluháttinum kunna goymast soleiðis:

- Heilt ella lutvíst talgilt = 1
- Pappír = 2
- Ikki týðandi = 3

Nógvir myndugleikar taka ímóti ymiskum lutum sum partur av teirra málsviðgerð. Tað kann t.d. vera lampur ella heilivágur, sum skulu góðkennast. Í hesum förum verður viðhvørt tiki ein (tagild) mynd av lutinum. Myndin verður síðani skannað ella lögð inn í skipanina sum skjalfestan fyri móttøku og til víðari viðgerð av málinum.

Tjóðskjalasavnið kann seta krav um, at analogt/samgilt ljóð, sjónband og myndir, sum verða móttikin sum málstilfar, skal talgildast og leggjast inn í skipanina við tilknýti til viðkomandi málið. Tað skal tí lýsast í leiðreglunum fyri skipanina, um so er, at tað eisini er analogt/samgilt tilfar í málsviðgerðini.

Talgilt málstilfar, sum t.d. liggur á DVD ella líknandi, skal leggjast inn í skipanina, um so er, at Tjóðskjalasavnið metir, at tað hefur varðveitingarvirði. Tað skal tískil lýsast í leiðreglunum, um so er, at talgilt málstilfar liggur uttanfyri skipanina.

§ 25.

Í eini skipan, ið verður brúkt av fleiri myndugleikum, skal í máls- og skjalaskrásetingini síggjast, hvør av myndugleikunum tað er, ið hefur skrásett.

Í fleiri ráðharrakjóm verða brúkt felags ESDH/TMSH-skipan, har myndugleikarnir deila dátugrunnin og skrásetingarsystematik. Aðrastaðni verða skipanir brúktar, har fleiri myndugleikar journalisera í sama mál. Í báðum förum skal altíð vera möguligt at síggja, hvørjir myndugleikarnir hava stovnað málið/skjalið. Í skjalasavnsútgávum av skipanum, sum hava verið nýttar av fleiri myndugleikum, skal tað tí vera ein teigur, sum lýsir, hvørjir myndugleikar hava stovnað tað einstaka málið/skjalið. Upplýsingin skal gevast antin á málsstøði ella á skjalastøði, alt eftir hvussu skipanin hefur verið brúkt.

§ 26.

Myndugleikarnir skulu, saman við fráboðanini, upplýsa, hvørji fílusløg eru goymd í skipanini.

Myndugleikin skal upplýsa Tjóðskjalasavnið um, hvørji fílusløg skulu goymast í skipanini. Endamálið er, at vit kunnu gera eina meting av um fílusløg eru í skipanini, sum kunnu geva trupulleikar í sambandi við konvertering/umskapan til eina skjalasavnsútgávu. Um so er, seta vit okkum í sambandi við myndugleikan fyri at tosa um, hvussu henda avbjóðingin ella trupuleikin kann loysast. Tey fílusløgini, sum eru partar av vanligum skrivstovupakkum, so sum Microsoft Office-pakkin og pdf, geva vanliga ikki trupulleikar í sambandi við konvertering.

Dømi um trupulleikakend fílusløg

Fílusløg, sum geva trupulleikar í sambandi við arkivering, kunnu vera:

- Dátugrunnaflur
- Forritafíkur (exe-fíkur)
- Pakkaðar fíkur (zip-fíkur)

Tað finnast ymiskir hættir at viðgera hesar fíkur. Til dømis kunnu dátugrunnaflur arkiverast í eini sjálvstøðugari skjalasavnsútgávu, um so er, at tær innihalda varðveitingarverdar dátur. Meðan zip-fíkur skulu pakkast út, áðrenn tær goymast í skipanini, og til seinast skulu exe-fíkur als ikki goymast í skipanini.

Um so er, at myndugleikin er í iva um eitt fíluslag kann formbroyttast til skjalasavnskap, kann samband takast upp við veitaran av skipanini. Tað er til eina og hvørja tíð myndugleikin, sum hevur ábyrgdina, at fílusløgini sum skulu goymast í skipanini, kunnu formbroyttast til skjalasavnskap ella eina skjalasavnsútgávu.

§. 27.

Í skipanum við skjølum skal vera søgulýsing av tabellum við upplýsingum um mál og skjøl, - í minsta lagi teir upplýsingar, sum ávíst í §§ 23-24.

Stk. 2. Søgulýsingin skal kunna vera ein partur av skjalasavnsútgávuni.

Tað skal vera møguligt at fylgja við hvørjar broytingar, ið henda í málum og skjølum, fyri at tryggja teirra trúvirði fyri eftirtíðina.

§ 28.

Fyri allar skipanir við varðveitingarverðum skjølum skal ein vegleiðing gerast við leiðreglum um at røkja skipanina við fyriliti fyri skjalasavninum.

Stk. 2. Vegleiðingin skal innihalda nágreiniliga frágreiðing um:

- 1) endamálið við og innihaldið í skipanini, og hvussu skipanin hongur saman við øðrum skipanum hjá myndugleikanum
- 2) vanligar mannagongdir og arbeidsgongdir í skipanini viðvíkjandi
 - hvussu heiti á málum og skjølum skulu skrásetast
 - stovnan og lokan av málum
 - lýsing og brúki av skrásetingarkervisfrøði, so sum reglur fyri viðlíkahaldi av skrásetingini
 - handfaring av goymsluformati, so sum goymslu av møguligum pappírsskjølum o.ø., sum eru skrásett, men ikki goymd, í skipanini

- loyvdum filuslögum
 - ljóslesing ella talgilding av samgildum tilfari í skipanini
 - skipanarbroytingum
 - broytingum í málsøkjum
 - avhending til Tjóðskjallasavnið
- 3) Góðskutrygging av skráseting í skipanini og eftirlit við skrásetingarsíðvenju.
- 4) Onnur viðurskifti, sum myndugleikin metir hevur týðning fyri at tryggja gagnliga nýtslu av skipanini.

Endamálið við leiðreglunum/instruksunum er at seta karmar um myndugleikans nýtslu av skipanini. Tað skal vera “fasitlistin” fyri, hvussu myndugleikin kann tryggja, at skipanin verður brúkt uppá ein eins og góðan hátt í mun til egnan tørv. Halda krøvini frá Tjóðskjallasavninum og onnur lógarkrøv. Leiðbeiningin skal dagførast javnan, soleiðis at hon altíð er lagað til ta veruliga nýtsluna av skipanini.

Myndugleikin kann, við síðuna av leiðreglunum, hava brúk fyri at hava tøppingarvegleiðingar ella aðrar hættir fyri brúkaravegleiðingar, sum eru málrættaðir eftir ymiskum brúkarum av skipanini. Vegleiðingarnar kunnu hála tær upplýsingar út úr leiðreglunum, ið hava týðning fyri júst tann brúkarabólkin.

Innihaldið í leiðbeiningini

Innihaldið í leiðbeiningini skal vera sum fylgjandi:

1. Endamálið við skipanini og møguligir samanhangur við aðrar skipanir hjá myndugleikanum.

Endamálslýsingin kann t.d. innihalda ávísing til ávísar lógir, stuðla upp undir innanhýsis tørv sum t.d. vitanardeiling og skjalafesting.

Í lýsingini av samhanginum við aðrar skipanir kann skrivast, hvørji mál skulu skrásetast í skipanini, og hvørji mál møguliga skulu liggja í øðrum skipanum. Um so er, at skipanin er ein partur av einum skipanarlandslagi, skal tað í leiðbeiningini eisini skrivast ein yvirskipað lýsing av øllum landslagnum.

2. Arbeidsgongdir og praksis hjá myndugleikanum:

- Upprætting og loking av málum
Tað skal lýsast, nær eitt mál skal stovnst, og hvørji sløg/hættir/formar fyri málum myndugleikin brúkar. Tað kann t.d. vera ein borgari, ið vendir sær til myndugleikan, sum ger, at eitt mál verður stovnað. Ella setan av einum nýggjum starvsfólki, sum ger, at stovnst skal eitt “dossiermál”, sum fylgir starvsfólkinum gjøgnum alla setanartíðina.

Skilt verður ímillum fylgjandi sløg av málum:

- Dossiermál, t.v.s. eitt mál pr. lut ella persón (t.d. starvsfólkamál)
- Samlimál, t.v.s. eitt mál pr. evni (t.d. áheitan av einum ávísam slagi)
- Stakmál, t.v.s. eitt mál pr. áheitan/hending/verkætlan (t.d. um eina ávísa hending.)

Tjóðskjalasavnið mælir til, at myndugleikin mest móguligt brúkar stakmál, tá onnur málssløg skjótt verða trupul at fáa yvirlit yvir vegna ov stórar málsmongdir, tó eru dossiermál ofta betri at brúka í sambandi við starvsfólkamál.

Somuleiðis skal lýsast, nær eitt mál skal lokast, og hvør hevur ábyrgd av, at hetta hendir.

- *Navngeving av málum og skjølum*

Tað skal lýsast, hvussu eitt mál skal navngvast, og hvørjar metadátur skulu knýtast til tað. Tað kann, út yvir teir vanligu upplýsingarnar, t.d. vera málsslag, tíðarfreist og líknandi.

Leiðreglur skulu vera fyri, nær eitt skjal skal journaliserast/knýtast til eitt mál, somuleiðis hvussu tað skal navngvast í sambandi við journaliseringina.

- *Lýsing og brúk av skrásetingarsystematikki/kervi, herundir reglur fyri viðlíkahald*

Tað skal lýsast, hvønn skrásetingarhátt myndugleikin brúkar, og hvussu hann skal brúkast. Tað kann t.d. vera ein lýsing av, hvussu nógvar fasettir/evnisorð eru kravd til at knýta til eitt mál.

Tað kann í einum tíðarbili vera tørvur á at gera uppískoyti til skrásetingarháttin ella strika fasettir, evnisorð ella málsbólkar. Tað er tó av týðningi, at tað er ásett, hvør hevur ábyrgdina av, at hátturin er dagfórdur og at broytingarnar kunnu gerast. Broytingarnar skulu javnan skjalfestast í leiðreglunum.

- *Handfaring av goymisniðum ella skapum (formatum)*

Tað skal vera ein leiðbeining til, hvussu mann broytir goymsluhátt av skjølum í skipanum, og nær tað er neyðugt at gera hetta. Tað vil siga, hvussu ein skrásetur, at hetta ávísa skjalið einans er á pappíri, ella at tað als ikki er eitt skjal til knýtt til hesa skrásetingina.

Í leiðreglunum skal eisini vera ein lýsing av, nær og hvussu pappírsskjøl, sum skulu skannast, skulu goymast. Tað verður viðmælt, at myndugleikin ger eitt lítið pappírssavn, har skjølini verða savnað, soleiðis at tað kann tryggjast, at tey kunnu finnast, tá er brúk fyri teimum, ella tá tey skulu avhendast Tjóðskjalasavninum.

Pappírssavnindi skulu avhendast Tjóðskjalasavninum eftir áleið 30 árum, um tey ikki verða brúkt í fyrisitingini longur.

- *Loyvd filusløg*

Leiðreglurnar skulu innihalda ein lista yvir filusløg, sum eru loyvd í skipanini. Haraftrat skal vera ein vegleiðing um, hvussu gerast skal, um so er at tikið verður ímóti einum filuslagi, sum ikki beinleiðis kann goymast í skipanini. T.d. kann ásetast ein regla um, at pakkaðar fíllur (zip-fíllur) altíð skulu pakkast út, áðrenn tær verða lagdar í skipanina, og at t-postur við viðheftum fílum í ókendum filuslagi verður sendur

aftur til avsendaran við boðum um at endursenda við vanligum fíluslagi.

○ *Skanning ella talgilding av samgildum/analogum tilfari*

Lýsingin skal bert vera partur av leiðreglunum, um so er, at tað verður aktuelt í arkivtíðini.

Skjøl, sum verða móttikin á pappíri, skulu skannast í skipanina. Leiðreglurnar skulu tískil innihalda eina arbeiðsgongd fyri, hvussu tað verður tryggjað, at øll týðandi skjøl verða skannað í skipanina.

Um so er, at myndugleikin ynskir at skanna mál frá eldri journaltíðarskeiðum í skipanina, skal tað fráboðast Tjóðskjallasavninum, áðrenn skanningin byrjar. Tað geldur tó bert, um so er, at ætlanin er at burturbeina varðveitingarverd mál, eftir at tey eru skannað.

Skipanarkonvertering/formbroyting

Lýsingin skal vera partur av leiðreglunum, um so er, at tað verður átrokandi í arkiveringstíðaskeiðinum.

Um so er, at myndugleikin skiftir skipan millum tvær arkiveringar, skal formbroytingin fyri ein part fráboðast til og góðkennast av Tjóðskjallasavninum, og fyri ein part skal tað í leiðreglunum lýsast, at tað er gjørd ein formbroyting.

Ábyrgdarbroytingar/ressortbroytingar

Lýsingin av ábyrgdarbroytingini skal bara vera í leiðreglunum, um tað er aktuelt í sambandi við arkivtíðarskeiðið. Ábyrgdarligar broytingar, sum hava týðning fyri nýtisluna av skipanini, skulu fráboðast til Tjóðskjallasavnið. Samstundis skal tað lýsast í leiðreglunum, hvussu broytingarnar handfarast. Tað kann t.d. vera, at tað í skrásetingarsystematikkinum skulu nýggj evni/málsbólkar til, um so er, myndugleikin fær nýggj ábyrgdarøki, ella hinvegin at mál verða lokað v.m. um so er, at eitt mál flytur til ein annan myndugleika.

Avhending til Tjóðskjallasavnið

Tað skal tilskilast í leiðreglunum, at tað skal gerast avhending av eini skjalsavnsútgávu av skipanini eftir reglunum hjá Tjóðskjallasavninum. Harafrat skal tilskilast, eftir hvørjum myndli/hátti skipanin ynskist at blíva arkiverað í. (tíðarskifti, løtumynd ella lokað mál). Hátturin verður endaliga ásettur eftir endað eftirlit.

Harafrat skal tilskilast, um loyvi er givið til vraking av málum og skjølum í skipanini.

3. Lýsing av góðsku og eftirlit við skrásetingarsystematikki

Leiðreglurnar skulu innihalda lýsing av, hvussu myndugleikarnir tryggja eina einsháttaða og nøktandi skráseting í skipanini. Við “nøktandi” meinast, at tað í minsta lagi verða skrásettar tær upplýsingar um mál og skjøl, sum eru sbrt. hesum rundskrivi.

Haraftrat skal myndugleikin fœra eftirlit við, hvørji fílusløg verða goymd í skipanini.

Lýsingin skal vísa á, hvørji tiltøk myndugleikin setur í verk fyri at tryggja góðskuna í skipanini. Tryggingin av góðsku í skrásetingunum kann antin gerast við góðskutrygging í sjálvari skipanini t.d. við nýtslu av “workflows”, sum stuðla uppundir, at ávísar upplýsingar um mál og skjøl verða skrásett, ella við handaligari góðskutrygging, t.d. við at gjøgnumganga mál í sambandi við loking av málum ella “skreening” tvørturum mál.

Góðskutrygging umfatar eisini eftirlit av, at skjøl, ið eiga at verða journaliserað eisini verða sett inn í skipanina.

4. Onnur viðurskifti, sum myndugleikin heldur verða neyðug fyri at tryggja eina fyrimyndarlíga nýtslu av skipanini.

Omanfyrinevndu punktini eru viðurskifti, sum skulu lýsast fyri at tryggja uppgávuna viðvíkjandi skjalasavnsatlitum. Fleiri av hesum atlitum er samanfallandi við tørvin hjá myndugleikunum at skráseta, stýra og góðskutryggja mál og skjøl. Harumframt kunnu tað tó vera umstøður, sum eru serligar fyri økið hjá tí einstaka myndugleikanum. Tað kunnu t.d. vera serstakar upplýsingar um mál og skjøl, lýsing av arbeiddsgongdum ella innlitsloynimál, ið tørvur er á at skriva í leiðreglurnar fyri skipanina.

Eftirlit og umsjón við góðkendum skipanum og skjølum

§ 29.

Myndugleikarnir skulu hava eftirlit við, um kravdir upplýsingar, sbrt. §§ 23–24, eru rætt skrásettir.

Stk. 2. Eftirlitið skal vera lýst í ásetingunum hjá myndugleikanum um nýtslu av skipanini, sbrt. § 28.

Myndugleikin skal javnan kanna eftir, um tær kravdu upplýsingarnar um mál og skjøl eru skrásettar í skipanini. Tað skal vera lýst í leiðreglunum, hvussu hetta eftirlitið skal fara fram. Tað kann til dømis gerast við at taka útskriftir úr skipanini og við stakroyndum av málum. Fyri skjøl kann eftirlitið millum annað gerast við úrtøku av skjølum, ið ikki eru knýtt einum máli.

§ 30.

Myndugleikin skal hava eftirlit við, um skrásett eru onnur fílusløg í skipanini enn tey, sum ávíst í leiðbeiningini, sbrt. § 28.

Myndugleikin skal javnan hava eftirlit við, hvørji fílusløg eru í skipanini, og um tey samsvara við listan um fílusløg í leiðreglunum. Eftirlitið kann gerast við at gera dátúúrtøku úr skipanini, sum vísir, hvørji fílusløg finnast í skipanini. Um so er, at myndugleikin finnur fílusløg, sum ikki eru á listanum í leiðreglunum, skal kannast nærri, hví fílnar eru lagdar inn, og um tað eru sakligar orsøkir til at goyma fíluslagið. Um tað er so, og um so er, at fíluslagið kann formbroytast til eitt skjalasavnsnið, kann tað koyrast beinleiðis á listan. Um hetta ikki ber til, skal myndugleikin syrgja fyri, at fílan verður formbroytt til eitt annað snið, soleiðis at hon

verður partur av skjalasavnsútgávuni.

§ 31.

Tjóðskjalasavnið hefur eftirlit við nýtsluni av skipanum við skjølum, sum skulu goymast. Eftirlitið verður fram t umleið 2 ár eftir, at skipanin er tikin í nýtslu.

Stk. 2. Eftirlitið snýr seg um kanning av, um skipanin verður nýtt sum lýst í leiðbeiningini, undir hesum um myndugleikin hefur gjørt tað rætta eftirlitið, sbrt. §§ 29 - 30.

Tær seinastu 10 ára royndirnar við arkivering av skipanum við skjølum hava víst, at trupulleikar kunnu vera bæði við góðskuni av skrásetingum og skjølum eins og við formbroyting til skjalasavnsútgávusnið og eisini við skjalfestingini av broytingum í “livetíðini” hjá skipanini.

Tjóðskjalasavnið fremur tískil eitt eftirlit við nýtsluni av skipanini, tá hon hefur koyrt áleið 2 ár, fyri at fyribygja, at tað verða størri trupulleikar, tá skipanin skal avhendast. Endamálið við eftirlitinum er at kanna, um myndugleikin fylgir lýsingini, sum er lýst í leiðreglunum, eins og at avgera hvørjum avhendingarleisti/frymli skipanin skal avhendast eftir. Tjóðskjalasavnið kann, sum avleiðing av eftirlitinum, áleggja myndugleikanum at rætta feilir og manglar.

Somuleiðis kannar Tjóðskjalasavnið, um myndugleikin hefur ta skjalfestingina av skipanini, sum skal fylgja við skjalasavnsútgávuni.

Gildiskoma

§ 32. Rundskivið kemur í gildi xx.xx.20xx

Tjóðskjalasavnið, tann xx.xx.20xx